

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ 100 МАКЬ

1923-рэ ильесим
гъэтхалэм
къышегъэжьагъэу
къыдэкы

№ 215 (22904)

2023-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙ

ШЭКЮГЬУМ и 22-рэ

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGOVOICE.RU

тихытыу нэкл угбъохэр

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

Бжъэхъунымкэ Іэпүіэгъу ыгъотыгъ

УФ-м и Президентэу В. Путиныр зикэшшэко лъэпкъ проект-хэм ашыщэу предпринимательстве цыккумрэ гуртымрэ Іэпүіэгъу афэхъугъэнэм фытегъэпсыхъагъэм къышыдэлъйтэгъэ программэу «Агростартапы» тиеспублике щышхэр чанэу хэлажъэх.

рэ ильесим Дондуковскэ дэт училишн сычахы, бжъэхъуным сышыфеджагъ. 1990-рэ ильэсхэм бэхэм бжъэхъуным зычадзыжым, сэ хызметшаплэр къизэтэзгэнэжын слъэкыгъ, тунаагъо пае бжъэхэр съгыгъ, ренэу шьоур тианэ тет, — къитиуагъ Заурбый.

Бжъэмэти 100 фэдиз Заурбый зэргээгъотыгъ. Пчэдэжым жьеу реяжъэшь, пчыхъэ нэс аш хызметшаплэм юф щешэ, бжъэхэр сымаджэ мыхъунхэм фэшлэвшигъэш юфхъабзэхэр адзэрхээ, шьоур кещы, бжъэмэтэхэр еукъэбэх. Аш къизэриуагъэмкэ, зыхаутхэрэ мэ 1990-рэ къиппихэу ыкы уешуагъэу бжъэхэм уахахэх хүүтэл, къыонхэ альэкыицт. Ежыр есэжигъэу бжъэхъуным пыльхэм яяло фэдэ щымыгъэу ахэхээ.

Заурбый ихъызметшаплэ шьо зэмэлэужыгъохэр ялэу, уахтэм диштэу гъэпсыгъэ бжъэмэтэхэр дэтых. Аш къизэриорэмкэ, пхъэм хэшыгыгъэ матэхэм ягъэшгээ, мыхэр нахь псынкэх ыкы гъэфедэгъошух, аш нэмикэу бэрэ зыпари къащымышэ щытыштых.

(Иккэух
я 2-рэ нэклуб. ит.)

Мэкүмэц хызметыр мыльку къекуаплэу къыхэзыхыгъэхэм егъэжаплэ афэхъунэу грантхэр ятыгъэнхэм ар фэгъэхыгъ.

Бжъэхъуным хэхъоныгъэ егъэшыгъэнэм ыльэнүкоклэмы программэм хэлажэх шлоингъоу къуаджэу Фэдэ щыш Хамыкю Заурбый АР-м мэкүмэцкэ и Министерствэ зыфигъэзагъ ыкы сомэ миллион 1,2-рэ хүрэе грантыр къы-

дихыгъ. Іэпүіэгъум ишуагъэкэ хызметшаплэм иматериал-нэ-техническэ зытет зэтригъэпсыхъагъ.

Аш къизэрэтифилтагъэмкэ, яунагъоклэ бжъэхъуным зыпилхэр ильэс пчагъэх хүүгъэ. Зэрифшүүашэу хызметшаплэр ылыгъынным фэзэсагъэр ятэу Исмахыил ары. Пенсием оклофе Заурбый гурты еджаплэм ишащэ администривнэ-хызмет юф-

шэнэимкэ директорым игуадзэу юф ышлагъ. Джи изыгъэпсэ-фигъэхыгъ. Ежь ифермэ ыгъэпсын гухэль илэу программэм хэлэжъагъ. Грантим къыкіэ-кіогъэ ахьщэмкэ бжъэмэтэхэр къизэрэришкынштхэр, нэмикэу ишыкіэгъэштхэр къизлэкигъэхъагъэх, аш нэмикэу ежь иахшэх хигъахуу, бжъэхэр, бжъэмэтэхэр къышэфигъэх. Бжъэхэм

нахь дэгьоу шьоур къатынимкэ бжъэмэтэхэр Адыгейим ыкы Краснодар краим ячыплэ зэфэшъяфхэм ешх.

— Сицикүгъом къышыублагъэу бжъэхэм сахэтнэр сиклас. Сяэтэ сицикүгъэлээзэ ахэм узэрэдээзекицт шыклем дэгьоу сицикүгъозагъ, арышь, ар къысшлакъинигъээ. Нэүжум къызгургууагъ сяэтэ юф лызыгъэкүатэ зэрэсшлойгъор. 1968-

Бжъэхъунымкіэ ІэпіІэгъу ыгъотыгъ

(Икѣух).

— Пенопластым хәшүгъе матәхэр зәзгъегъоты сшюиғъо бәрә салтыпльагь, — **къеуатэ Заурбый.** — Ахэр пүтхәп, зым сомә минитфим еху ыуас. Ахэр зыхәшыгъе пкъигъор фабә, макъәр клоцырыкъирәп ыкъи нәмыкі шуағъехәри пылтих. Апә сүуплэкүнәу мыш фәдә мәтә заулә къесщәфигъ, бжъэхэм агу риҳыгъ. Сызымыгъе рәззегъ закъоу мыш хәлтиар ахәр зәрәпсынкәхәр ары. Жыбыгъе кызепщәкі матәм ышъхә тирихәу къихәкъы, арышь, ренәу ашт үлъиплән, хылытә горә телльхан фәе.

— Чыпіе дәгъухәм бжъематәхэр тәгъеуцуу нахь мышәми, ашт емыттыгъеу бжъэхэр ләхәу, ахәм швоуышыгъо атезгъекәдагъем зыкъымытъешыпкәжъеу къихәкъы. Ар зэлъитыгъэр къекъы,

хәрәм химиемкіэ зәршүшәхәр ары. Мәкүмәщышшәхәм ашт фәдә лофтхабзәхәр зырагъекокъихәкі, бжъэхъуным пылъхәм макъә къытальгъурәп. Джы ашт фәдә къисәмыхъуләнным пәе бжъэхәр дәсщынхәм ыләкі къебарәу ышыләм сыйкәупчі, — **къытиуагъ Заурбый.**

«Карпатка» зыфалорә бжъэ лъепкыр ары фермерым ыхъурә. Бжъэхэм шыу дәгъу къахъыным, сымаджә мыхъунхәм ләппә. Бамыкъем къаптыре узыр ары нахыбәм бжъэхэм къяуаләрәр. Ахәм апәшүеклорә ләззегү уңыр Заурбый зәргөттөты ыкъи ежъ-ежыгъреу бжъэхэм ялаэз.

Заурбый къизериуагъемкіэ, кишигъир шыуор ештә, ау джыри ашт федәшхо къифихъеу пфәощтәп, сыда пломә ильесым къехъугъе къодый ахәм запылтыр. Ареүштәу ыштым.

КИАРЭ Фатим.
Сурэтхэр авторым иех.

мәзи 6-м — сомә 1130,58-рә;
мәзи 5-м — сомә 942,15-рә;
мәзи 4-м — сомә 753,72-рә;
мәзи 3-м — сомә 565,29-рә;
мәзи 2-м — сомә 376,86-рә;
зы мазәм — соми 188,43-рә.

«Адыгэ макъәр» зычілтүнүүшүүкъатхеу ашт шуукъаклозэ шуухыжын зыхъукъи, ильесныкъом төфөштүтүсәр — соми 150-рә.

Корпоративнэ шыкіекіэ клатхәхәрәм лъатыштыр сомә 240-рә, гъәзетүр 15-м нахь мымакъеу къишүтхыкъын фәе, Мыекъуапәкъе ашт шууиофшапләхәм къашууфыуащжыншт.

Ныбджэгъу лъапләхәр!

Тигъәзетеджәхәм макъә ятәгъезу — къихашт ильесым иапэрэ мәзих икілтхәгъу уахътэ макло. «Адыгэ макъәр» кышыуукъінәу шууфаем, мыш фәдә уасәхәмкіэ ашт къишүтхыкъын шуульекъыншт:

Урысыем и Почтә икъутамәхәм
Индексәу П4326-р:

мәзи 6-м — сомә 1150,86-рә;
мәзи 5-м — сомә 959,05-рә;
мәзи 4-м — сомә 767,24-рә;
мәзи 3-м — сомә 575,43-рә;
мәзи 2-м — сомә 383,62-рә;
зы мазәм — соми 191,81-рә.

Индексәу П3816-р, фәгъәкәтән-хәр зиһәм апае

Игъәцәкіжъын аухы

Искусствәхәмкіэ кәләцыкъу еджапләу псәупләу Тульскәм дәтүм игъәцәкіжъын ыкәм фәкъло. Лъәпкъ проектү «Культурәм» диштү ашт инженер коммуникациехәр, ипчәхәр, ишхъянгъупчәхәр, икоридорхәм яджәхашъохәр зәблахъуугъе, унә күләкъар агъәдәхагъе.

Искусствәхәмкіэ кәләцыкъу еджапләм вокальна, хореографискә, инструментальна, театральна, изобразительна искуссткам ильенкыло шыхъаләхәмкіэ кәләцыкъу 444-рә щагъасә. Еджәнүр зымафи зәплағъеуыгъя. Гъәцәкіжъынхәм яльхәхан кәләцыкъу күләкъе, гъесәнгъе гупчәу N 1-мәрә культурәм и Унәрә шарагъеджагъе.

Мәфә зауләкі кәләеджаклохам искуствәхәмкіэ кәләцыкъу еджапләу агъәцәкіжъынхәм къагъеззәкъын атъекъыт. Адыгейим и Лышъхъеу Күмпүләп Мурат пшъерылт афишыгъ

никәкли нахь зәтирагъепсихъанхәу, ахәм юфтье-бзэ гъешшәгъонәу ашыззәхашәштхәм ныбҗэ зәфәшхъафхәр зиә цыфхәр ахагъәләжъэнхәу. Къэралыгъом и Президентәу Владимир Путиним пшъерльеу кыгъеуцугъе хәти амаләу иләм тетәу игүхәлхәм къафеклонәу, игупшысәхәр кыгъотынәу, кә горә зәригъешшәнәу, кыкәхъуухъэрә ныбҗыкәхәм иопйт адигъышынәу ары», — **кыуағы Адыгейим и Лышъхъеу Күмпүл Мурат.**

Адыгабзэр аштәнным пәе

«Адыгабзэ зэтәгъашәу» — мыш фәдә шыхъе зиә зәнекъокъу республикәм щаублагъ. Черкес Медиаплатформәр ашт икәещакъу.

HD), зы нәгъәупләгъум кадрә 24-рә үубытәу кыгъеъхазырын фәе. Кәләцыкъум иғушылә шуфәскә үубләнүшь, зыщышыр, ыціе, ыльекъуацә, кыытотәштүр зыфәдер, зытхыгъе, классеу зәрьисыр, еджапләу, чыләу кыгъельга-гъохәрәр ыпә ригъешынхәшь, ашт йотажъыр кыкәләткылонәу щит. Пстәумкіэ юфшагъәм зәкілтүкъокъе гъэнә-фагъе хәлъеу, ублапләм кыыштәжъе-гъеу кәлүхым нәсүжъеу ишыкъіләхъе лаҳхәр кыззәлибуитхәу гъезгъыгъен фәе. Видеом икъыхъагъе хәлажъэрәм ынайбҗэ елъитыгъешт: а 1-рә күпымкіэ — зы тақыикъ, я 2-мкіэ — тақыикъ 2, я 3-мкіэ — 3. Анахъәбәм тақыикъи 10-м йотажъыр нәсиын ыльекъыт. Ежь йотаклом икъебар пәүхъярә уахътәр ашт хальтәтәштәп. Джашт фәдәу видеохәр зәпты-гъеуцугъащәхәр хыщтәп, зәкъалоу тетхәгъен фәе. Зәнекъокъум икәещакъохам кыззәрәорәмкіэ, шапхъәхәм адимыштәр юфшагъәр хагъәләжъештәп.

Теконыгъе кыдээзыхъигъәхәр зыща-гъешшәтхәзәхәр зәхахъәр тигъегъазәм и 28-м рагъекъокъынәу раҳуихъе. Пстәумкіэ юфшагъәм зәнекъокъум икәещакъохам кыззәрәорәмкіэ, шапхъәхәм адимыштәр юфшагъәр хагъәләжъештәп. Аныбҗэ елъитыгъеу зыкъыщызгъәләтшәтхәзәхәр купищәу гошыгъәштүх: я 3 — 5-рә, я 6 — 8-рә, я 9 — 11-рә классхәр.

Зәнекъокъум шапхъәу пылъхәмкіэ, ашт хәләжъештәм MP4 шуашәм иль видео 1920*1080-р икъебзагъеу (Full

АНЦОКЪО Ирин.

Тилъэхъан илгыхъужъхэр

Ипшъэрыль ыгъэцэктагъ

Хэушъхафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжьэгъэ Денис Божковым кыфагъэшьошгэ я II-рэ шуашэ зиэ медалэу «За храбрость» зыфиорэр Мыекъопэ къэлэ администрацием ипащэ игуадзэу Юрий Томчак ритыхыгъ.

Е. Сергеев.

Аш фэгъэхъыгъэ юфхъабзэм хэлэжьагъэх къэлэ администрацием, къэралыгъо фондэу «Хэгъэгум иухъумаклохэр» зыфиорэм ишьольыр къутамэ иофышаэхэр, дзэкулькушшэхэр, дзэклолым игупсехэр.

Дзэкулькушшэхэм ясатырэ Денис Божковыр ежь ишлонгынгъэхэгъэхъягъ. Икыгъэ ильесым ичъэпьогъу мазэ къыщеъжъягъэу хэушъхафыкыгъэ гуфэкто отрядэу «БАРС» зыфиорэм хэтыгъ. Мээз заулэм къыкюцэ Хэгъэгур, Луганска ыкчи Донецкэ народнэ республикэхэм ащыпсэурэ мамыр цыфхэр къуихъумагъэх, нэужым ядэх къэкложыгъ.

УФ-м и Президент иунашьо-кэ дзэклолым зерихъэгъэлыхъужъынгъэм фэшл къы-

фагъэшьошгэгъэ къэралыгъо тын лъаплэр Мыекъупэ ипащэ игуадзэу Юрий Томчак ритыхызз кыбуагъ:

— Хэушъхафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжьэрэ тидзеклолхэм зэрифшьашуяшэу яшьэрыль лъаплэр агъэцаклэ, ящынгъэ емыблэжхэу неонацизмээ пэуцужых. Хэгъэгум ылашхэе гүшигэ пытэу щатыгъэр къагъэшьигъэжыннымкэлэ пъихъужъынгъэ зэрээрхажэрэм, патриот шылыкъэу зэрэштихэм тирэгушхо. Къыткэхъухъэрэ ныбжыкъэхэмкэ ахэр щисэтхэгъэштых.

Денис Божковым къызэриуагъэмкэ, Хэгъэгур къэхъумэгъэнэйрэйрэ шыхъалэй илэхэм ашыщ.

— Хэушъхафыкыгъэ дзэ

операцием хэлэжьэрэ пстзуими афэдэу сэри аш сыклюи, Хэгъэгум ылашхъякэлэ сипшээдэкъижэ згъэцэктагъэ. Сызкэлтэ-

хэгъэ зээзэгъынгъэр зысэухым къэзгээжыгъ. Аш фэдэтын лъаплэр къысфагъэшьошгэным сышыгугыгъэл. Анаэ

къызэрэстырадзагъэмкэ, сывызэрэхагъэшыгъэмкэ сафэраз, — кыбуагъ Денис Божковым.

Псауныгъ

Джыри зыхябгъэлхъан плъэктыщт

Гриппыр пэуцужыре вакцинэм ихэлхъан өрхигъэ урысые юфхъабзэр джыри лъагъэктагъ.

Зигугъу тшырэ зэпахыре узыр жууцэу цыфхэм къызяузырэр тигъэгъээ-мэззээльхъаныр ары. Мэхъанэ зиэр эпидемиер къемыжъээзээ при-викэр зыхябгъэлхъаныр ары. Тхамэфиту зытешкэлэ пкыншьольын икъэхъумэн аш рега-жъе ыкчи ильэс псаун екъу. А палтээм зыхязгъэлхъанэу игъо имыфагъэхэм джыри а амалыр ял.

Гриппыр псынкюэу зэпахыре ыкчи зызыушъомбгүрэ узхэм ашыщ. Гухэкэ нахь мышэмий, бэхэм мыр уз къызэрыкюу альтытэ. Ау нэмийк пэтхуу-лутхуу узхэм зябгъапшэкэ, къинэу цыфхэм зэрэпэккырэм даклоу, уз хыльзэхэр хэзыхыхэрэри, зидунай зыхжокыхэрэри щылэх. Аш фэдэ тхамыклагъохэр къыхэмийкынхэм фэшл итгом вакцинэр зыхаргъэлхъанын эпидемиологхэр кыфэджэх.

— Зэрэдгъэнэфагъэмкэ, «коллективнэ иммунитет» щылхъуным пae Адыгэим щылпэурэм ипроцент 60-м, нэбгырэ мин 298-м гриппыр пэуцужыре вакцинэр ахэтлхъан фэ.

бгырэ 138400-рэ фэдизмэ привикэр афашыгъ, — **кыбуагъ Адыгэ Республикаем псауныгъэр къэхъумэгъэнэйрэйрэ и Министерствэ иштат хэмийт врач-эпидемиолог шыхъалэу Шъэзжэль Альбинэ.**

Шыгуу къэдгъэкъяжын, республикэм пстэумки гриппыр пэуцужыре вакцине зэхэлхэгъу (дозэ) 102700-рэ къылэхъягъ.

Вакцинацием пae агъедэхэрэр Урысыем къыша-шыгъэ препаратахэу «Совигрипп» (валентни III-у зэхэт) ыкчи «Ультрикс квадри» (валентни IV-у зэхэт) зыфалохэрэр ары. «Ультрикс квадри» зыфиорэр ныбжь зиэхэм апае зэхэлхэгъу 8160-рэ ыкчи къэлэцыкхэм апае мин 20-м ехъу къащагъ. Адрэхэр зэкэ «Совигрипп» зыфиорэм фэдэх, ар ныбжь зиэхэм апай.

Мыекъупэ гриппымкэ вакцинациер зэрэштихэм ты-

кэупчагъ. Мыекъопэ къэлэ 138400-рэ пэтхуу-лутхуу Емтээль Оксанэ къызэриуагъэмкэ, къалэм щыпсэурэ нэбгырэ мин 31-м (процент 23-м) ехъурэм вакцинер ахалхъагъ. Ау «иммуннэ прослойкээ» заджэхэрэр икъуным пae процент 45-м къыщымыкэу вакцинациер аклунэу ѿт.

Привикэр зышын гухэль зиэхэр зыщыпсэухэрэ чыплем епхыгъе поликлиникэхэм якло-лэнхэ фае. Гэсэнэгъэм ичурджехиэхэм ашеджэрэ къэлэцыкхэм вакцинер ахэзильхээрэр къэлэцыкхэм 138400-рэ ыкчи къэлэцыкхэм ашаа мин 20-м ехъу къащагъ. Адрэхэр зэкэ «Совигрипп» зыфиорэм фэдэх, ар ныбжь зиэхэм апай.

Мыекъупэ гриппымкэ вакцинациер зэрэштихэм ты-кэупчагъ щэфаклохэм яфтыныгъэхэр ыкчи цыфхэм игупсэ-фыныгъэ къэхъумэгъэнхэмкэ Федеральнэ къулыкъум и Гъэлорышланэ Адыгэ Республикэм ѿт.

Аш къызэрэштиуагъэмкэ, икыгъэ я 46-рэ тхамафэм пэтхуу-лутхуур (ОРВИ) ыкчи гриппыр нэбгырэ 710-м къя-зыгъу атхигъ. А пчагъэм къызэригъэлэгъуагъэмкэ, нэбгырэ мини 10-м тельята-гъу ау сымэджагъэр процент 15,2-рэ, эпидемиет итхэм-фаэ шапхъэхэм ар процент 60,7-кэ нахь макл. Ау аш ыпэрэ тхамафэм ебгъапшэмэ, джы къэсэмэджагъэр процент 11-кэ нахь макл.

Мыекъупэ пэтхуу-лутхуу узхэм япхыгъу 138400-рэ нэбгырэ 137-рэ къяолагъ, нэбгырэ мини 10-м тельята-гъу ау сымэджагъэр проценти 8,4-рэ, эпидемиет итхэм-фаэ шапхъэхэм ар процент 70,8-кэ нахь макл. Ылэрэ тхамафэм сымэджагъэхэм япчагъэ ебгъапшэмэ, процент 25-кэ нахь макл.

Шыгуу къэдгъэкъяжын мы уахтэхэм нахь шъузфэсакыжын зэрэфаер. Цыфхэр бэу зыщызэрэугоирэ чыплем эхэм амал зэриэкэ нахь маклэу шуахахь, щэпэ чыплем нэгүүхъор ашыжкугъэфедэмэ нахышу.

Нэкүубгъор зыгъэхъазырыгъэр ІШЬЫНЭ Сусан.

AM

Мыекъуапэ зэральэгъурэ

Іэкъыб къералыгъохэм къарыкъыгъэ ныбжыкъэхэу Мыекъуапэ къералыгъо технологическэ университетым щеджэхэрэм «Мыекъуапэ студентхэм анэкъе» зыфиорэ къэгъэльэгъоныр тыгъуасэ зэхащагъ.

Авшъэрэ еджаплэр къызызыз-иуахыгъэр ильес 30 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ юфтихъабзэхэм ар ашыц.

Къералыгъо зэфэшхъафхэм ашыц студентхэм Мыекъуапэ ичыпіхъэхэу нахь агу рихыхъэрэм сурэтхэр атырахыгъэ. Зэкъемки нэбгырэ 30 фэдиз аш хэлэжагъ, къирахылыгъэ сурэт анахь гъэшэгъон 18-р авшъэрэ еджаплэм ичхэхъапэ дэжь къыпальягъэх. Мыекъуапэ игъогуухэр, къэлэ паркыр, Мэздэхэ дэктюяплэр, къымафэм тырахыгъэ сурэтхэр, нэмыхъэри аш хэтын. Нэбгырэ пэпчь анахь ыгу рихыхъгъэ сурэтным онлайн шыкъэм тэтэу ымакъэ фитын амал илагь.

— Іэкъыб къералыгъохэм къарыкъыгъэ ныбжыкъэхэм тикъалэ зэральэгъурэр тшогъэшэгъон, ахэм лъэнтико зэфэшхъафхэр къизы/тъыкъирэ сурэтхэр къирахылыгъэх. Языгъэлсэфыгъо мафэхэр зышагъакъохэрэр, нахь агу рихыхъирэ чыпіхъэхэр къагъэлъэгъуагъэх. Мыекъуапэ тарихь мэхъанэ зиэл ичыпілэ дахэхэр зэрагъэшагъэх, еджэнир къауухэу къожыгъэхэми Адыгеир агу къинэжынэу тэлтын, — **Къытуагъ авшъэрэ еджаплэм ипроректоруэ Людмила Задорожная.**

Мыекъуапэ къералыгъо технологическэ университетым іэкъыб къералыгъо зэфэшхъафхэм къарыкъыгъэ нэбгырэ 850-рэ фэдиз непэ щеджэ.

— Студентыгъо ильесхэр анахь гъэшэгъонхэм ашыщих, сид фэдиз тешлагъэми, ахэр гум къинэжыщих. Мыекъуапэ агу зэрэрихырэр къизы/тъыкъирэ сурэтхэр къирахылыгъэхэм гуфэбэнэгъэ ин ахэл, — **къытуагъ іэкъыб къералхэм къарыкъыгъэ студентхэм урысбээ зышарагъэшэрэ** фра-

культетым идеканэу Пашю Фатимэ.

Сурэтиту къырихылыгъ Сирием щыщ Ал Али Ал Хамад Саусан.

— Сурэт тесхыныр сикълас. Мыекъуапэ ичыпілэ дахэхэр къескъуханхэр лъэшэу сугу рихы, ахэр сцымыгъупшэжынхэм пае сурэтхэр атесхых. Мыекъуапэ ичыпілэ идехагъэ джыри бэрэ сугу ильшт, — **elo пшъэшэгъыем.**

Иорданием щыщ Омар Жорбан Мыекъуапэ ыгу зэрэрихырэр, къэлэ рэхъатэу, къабзэу зэрэштыр, щыпсэухэрэр зэрэцьыфышүхэр къитиуагъ. Мыкъалэм зышдэжгэхэе ильесхэр гум къинэжынхэм пае сурэтхэр бэу тырехы. Мыш фэдэ къэгъэлъэгъон щылэу зызэхехым, игуалэу хэлэжагъ.

ДЕЛЭКЬО Анет.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Лъэпкъ, дин зэгурыноныгъэр анахь шъхьай

Украинэмрэ Къокъипіэ Благъэмрэ къащыхъухэрэм, зышхъэ Израиль къизыхъижыхъэрэр Дагъистан къизэрэкощыхъихэрэм мы аужырэ мафэхэм цыфхэр етупщигъэу атегущылэх.

Шу зыгу имыльхэм Израиль ицыфхэр жъугъэу нэмыхъкъ хэгъэхэм мэкощыхъихэ фэдэу къэбар нэпціхъэр социальна хъытыухэм къарагъахъэх. Палестинэмрэ Израильрэ зэрээпэуцужыхъхэрэм рапхызэ, дин зэхашэхэм мэхъанэ араты фэдэу зашызэ, джуртхэм джэгъогъуныгъэ афырялэнэм кла-гъэблых.

Урысылем ишъолтырыбэмэ, Дагъистани, Адыгеири ахэм

зэрахэтэу, джуртыбэ ащэпсэу, ахэр а чыпіхъэм къащыхъугъэх. Ліэшэгъубэ хъугъэу зэкъош зэфыщытыкъешүхэм, лъэпкъ, дин зэгурыноныгъэм аргыгуазэхээзэх ахэр Урысылем щэпсэух. Урысылемрэ Адыгеимрэ къащыхъугъэхэм ашыщхэр Израили, нэмыхъкъ къералыгъохэм арысих, хэгъэгүйтумэ ягражданстви я. Зэкъеми афэдэу ахэми фитынгъэ ял ятарихь чыгужь, ялахылхэм, яныбджэгъухэм адэжь

е тоф горэхэр ялэхэу къэклонхэу. А пстэуми осе икыу ятыгъэн фое. Бзэджэшагъэхэм, терроризмэм, заххэм джыри обшествэм гумэкъыгъуабэ къыфахы. Мыхэр цыфхэм ящылэгъэ лъэшэу егоонхэ: хъадэгъур къафагъэсын, шъобжхэр къатыращэн, яунэхэр зэхакъутэн, япсхикэ зэшагъэхъон алъэкъишт.

Палестинэмрэ Израильрэ язэпэуцужыныгъэ дэгээзыжы-

гъэным тикъэралыгъо екъоллакъеу фырийэр Урысылем и Президентэу Владимир Путиним дин шъхьайхэм ялъыкъохэм адририэгъэ зэлукъэгъум къышиуагъ. Ары зэкъеми тызэрыгъозэн фаер. Нэмыхъеу къэплон хүмэ, ООН-м иустав диштэу Палестиини, Израили арыс лъэпкъхэм политическэу зымни емыпхыгъэ къэралыгъо ялэн фитых. Дунээ правэм фэгъэзэгъэ пстэуми зэшүахын фээ хэлъыпілэ тэрэз закъоу ар зэрэштым тицыхэвьтель.

Адыгэ Республикаем инахыжъхэм я Совет хэтхэр Адыгейим исхэм къяджэх обшественнэ-политикэ тофхэр Республикаем щызэшыгъэхъенхэм, дин, лъэпкъ джэгъогъуныгъэм къэгъэблыгъэним афытегъэпсихъэгъэ къэбар

нэпціхэм задырамыгъэхъыхынэу. Секторэу Газэ щыхъурэр быслытмэнхэм, къэралыгъо пстэуми арыс цыф зафэхэми гууз-лыуз ашхэу. Палестинэмрэ Израильрэ яцыфхэу лажьи-хъакъи зимиэу аукъигъэхэм тафэшыгъо. Непэкъэ анахь шъхьайэр заохэр къызатегъэуцогъэнхэр, дунаим икъэралыгъо пэрытхэр къыхагъэлажъэхээз, лъэныкъохэм зэдэгүүщүэгъхэр рагъэжъэнхэр ары. Джары тофхэр хэкъипіэ тэрэз закъоу илэр. Адыгейим играждан обществэ инахыбэм аш къызэрэдьрагъэштэштим тицыхэвьтель.

ГҮҮКІЭЛІ Нурбый.
Адыгэ Республикаем инахыжъхэм я Совет итхъамат.

Научнэ-практическэ конференциер

Культурнэ кынсыр ухумэгъэнсыр

АР-м и Лъэпкъ тхыльеджаплэ шьольыр научнэ-практическэ конференциеу «Шьольырым икультурнэ кынсыр ухумэгъэнсийнкээ тхыльеджаплэхэм ямехъан» зыфиорэр щыкъуагъ. АР-м культурэмкээ и Министерствэрэ Лъэпкъ тхыльеджаплэмрэ ар зэдэзэхашагъ.

Конференциер кызызэуихыгъ ыкчи зэришагъ Лъэпкъ тхыльеджаплэм илашэ игуадзэу Пэнэшьу Фатимэт. Конференциер зыфэхъэхыгъэ юфым хэуихъафыкыгъэ лъэныкъуиплыкээ зэрэтигүшүйштхэр: культурнэ кынсыр иухумэнкээ краеведением имехъан, юфыгъо зэшүихъэр; шьольыр этнокультурэм ибаинигъ ыкчи тхыльеджаплэр аш иухумэнкээ гупчэу зэрэштыр; зигъо юфыгъо краеведческэ библиографиер зыдэлажъэр; краеведческэ интернет-проектхэр – ахэм краимкэ къэбарыр зэрэлтагъяатэр аш кызыуагъ.

Лофтхъабзэм онлайн шыкъэм тетэу Урысые Лъэпкъ тхыльеджаплэм библиографиемрэ краеведениемрэкээ иотдел ишэнэгъэ юфышэ шхъяаэу Н.М. Балацкаяр ыкчи мы тхыльеджаплэм ибиблиограф шхъяаэу Е.И. Трубинар кызызэрхэлэжъэштхэм Фатимэ щигъэгъозагъэх.

Шуфэс гущылекэ конференцием хэлжъэхэрэм закъыфигъэзагъ АР-м культурэмкээ иминистрэ игуадзэу, Адыгэ Республикаим изаслуженнэ журналистэу, АР-м и Къэралыгъо шуихъафтын искуствэмкээ илаураатэу Тэшьу Светланэ. Тхыльеджаплэхэр хъарзынэшхэм, музейхэм, нэмийк организацием яхыгъеу тарихь штэжьыр кызызераухумэрэм ар кытегүшылагъ. Хэтрэ лъэпкви итарихь лъапсэ уетэмэ, пъашэйон-хъалэмэтыбэр кызызэрчилэштиэр, адыгэхэм ашкээ узыгъэгупшиясэн хэбзэ-бзыпхъабэ зэрялэр, ежь шыхъякээ юф зыдишлэгъэ проектэу «Онджэкт», джы зыдэлжъэрэ проектэу «Лъапсэ» зыфиорэмкээ (лъэпкъ лъапсэр тыдэ кыщежкэра ыкчи нэссыра?)

Шьольыр конференцием зэрэхабзэу, Адыгэим итхыльеджаплэ зэфэшхъафхэм ялтыкъохэр, республикэм ишэнэгъэлэжъхэм ашыкъхэр, Лъэпкъ тхыльеджаплэм илофшэхэр, МКТУ-м ыкчи АКъУ-м къарыкъыгъэхэр, журналистхэр хэлжъагъэх.

«Лъэпкъым икультурнэ кынсыр

Лэшлэгъуныкъом кыкъоцI

Къэгъэльэгъонэу «Лэшлэгъуныкъом кыкъоцI. Кавказымрэ Гурит Азиемрэ яживопись, яграфикэ, яскульптур» зыфиорэр Къокыплем щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэклэ Къэралыгъо музейм и Темир-Кавказ къутамэ кызызэуахыгъ, сурэт 80 фэдиз аш хэхъагъ.

АР-м культурэмкээ иминистрэ игуадзэу Кушъу Светланэ къэгъэльэгъоным икъызэуихын къеклонгъэхэм пэублэ гущылекэ зафигъэзагъ:

— Непэ фэдэ зэхахьэм лъэпкъхэр зэфещэх, къутамэхэр зэреблых. Кавказымрэ Гурит Азиемрэ яискусствэ ибаинигъэ музейм нэрыльэгъу къыт-фишигъ. Іэпэласэ пэпчь ильэпкъ ынапэ кыгъэльэгъуагъ, лъэуж хэгъэунэфыкыгъэ кыгъэльэгъагъ, мэхъанэ куу ритыгъ. Къэгъэльэгъоным лъэпкъ тарихь хуугъэшлагъэхэм уахещэ, нэм кыкъеэуацох. Кавказым ичыопс дэхэ зэкүлжигупсэфынгъэ – тынгъигъэ, я 90-рэ ильэхэм ядунар зыфедагъэм, а лъэхъаным псэугъэ цыфхэм къаклугъэ гъогум гукъэ унагъэсэ, рэхьатныгъэрэ мамырныгъэрэ дунаим илэнхэм ыуасэ зэхууагъашэ. Непэрэ къэгъэльэгъоным гухахъо хэжъугъотэнэу сышууфельдо.

Къокыплем щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэклэ Къэралыгъо музейм и Темир-Кавказ къутамэ илашэу Шъяул-

цэлекъо Аминэт зэхахьэр лъигъэкъотагъ.

— Лъэныкъуабэ кызызэльзыуубытырэ къэгъэльэгъоныр искуствэм ижанрэ гъэшлэгъонхэм афэгъэхыгъ. Лэшлэгъуныкъом кыкъоцI ашыгъээшэхэр зы чыпэ щытугъоицэх, сурэтышлэгъ якъэлэмэйлэх кычилэгъигъээшэхэр непэ нэрыльэгъу кышувуфтшыгъэх.

— Мыеекъуапэ щыпсэухэрэм непэ лофтхъэбзэ хъалэмэйт музейм афыэхихшагъ. Я 90-рэ гумэкыгъо ильэхэм сэдэ фэдэрэ лъэныкъохи юф пшыенэр къинигъэ. А лъэхъаным ядунаеэплэхэм зэфэдагъэх. Творчествэм ялъэныкъохи кыныгъохэр щыгъэх. Арэу щыт нахь мышлэми, Кавказымрэ Гурит Азиемрэ ясурэтышлэгъэм, политикэмрэ хэгъэгум икультурнэ щылаклэрэ язэхынгъэ зыфедагъэм эмьльтыгъэу, цыфхэм ифитынгъэхэм якъэхуумэн мэхъанэ икъу етыгъэн зэрфаэр ясурэхэмкээ къагъэлэгъуагъ. Уахтэм кызызэриушхъатыгъэмкээ, дунаим уасэ зыфашиштыгъэхэр аш фэдэ

сурэтышлэхэр ары, — кыыуагъ АР-м инароднэ сурэтышлэу Хъуажь Рэмэзан.

Сурэтышлэу Таир Салаховым, Кямал Ахмедовым, Евгений Кравченком, зэш Волковхэу Александэрэ Валерийре, Элибекян лъакъом щыщхэм ыкчи нэмийкхэм ясурэхэр къагъэлэгъоштых. Графикэм ялъэныкъохи Нурия Иманалиевам, Евгений Сидоркиным, Джамбул Джумабаевым, Кирилл Зданевич ялэпшысэхэм зэхахьэм къеклугъэхэр нэуасэ афхэхунхэ амал яэшт. Скульптор Иэпэласэхуу Б. Аннамурдовым, А. Волковым, Д. Джумадурд яэшлагъэхэр къеклугъэхэр ашшогъэ-

шэгъонштых.

Музейхэм яофишлэхэр ахэм адырязэгъэ зэпхыныгъэ пытэхэм яофишлэгъэ гъэшлэгъонхэр зэуугъэлэгъэнхэм иамал къатыгъ. Ахэм нафуу къахэшырэр творческэ гухэльэу яэр ары нахь, социальнаа политическэ лъэныкъомкээ зэфышытыкъэ-гъэспыкъэ зэфэшхъафхэу а лъэхъаным щыгъэхэр арэл.

Искусствэр щынэгъээм илотакъ. Къэгъэльэгъоныр зэхэзыщагъэхэм, зэхахъэм хэлэжагъэхэм яофишхо ашэ.

2023-рэ ильэсэм тыгэгъазэм ыкъем нэс къэгъэльэгъоныр музейм щыкъошт. **Лъэпшыкъо Фатим.**

Шуши, псым хадз

«Шушшэнным цыфхэм ящыенныгъэ мафэ къес чыпэ щыриенным тыкъехъопсы» - адигэ къелэ ныбжыкъехъу Барцо Русльянре Клермит Анзоррэ агуке зыдашыгъир зэгорэм щыенныгъэм къышалъегъужынным щэгугъых. Ау аш емыжхэу ежыхэми ар кызэррагъблэгъэштым Ioф дашэ. Адигеим ишушэ фондэу «Тызэгъусэу» зыфиорэр ахэм зэхащагъ ыкли гъот макъе зиэ унагъохэмрэ чыпэ зэжку ифэгъэ цыфхэмрэ ильесипл хъугъэу йэпилэгъу афэхъух. Аш кызэрэфэкъугъехэр, непэрэ мафэм ехъулэу къадехъугъэр ыкли ямурадхэр зэдгашхэ тшоигъо Русланре Анзоррэ тиредакции къедгъблэгъагъэх ыкли гушыгъу тафэхъугъ.

— Русльян, непэ жъугъэлэжъэрэ шушшэн фондэу «Тызэгъусэу» зыфиорэр игъэспын сыйдэуштэу шуукыифэклугъагъ? Сыда ар шуугу къэзыгъэгъигъэр?

— Шуукъэ фонд зэхэтшэштми тшагъэр шушшэнным тызыфежъэм. Зыгорхэм игъэштэу тафэхъунэу арэ тыгу къэзыгъигъэр ковидым ильехъан, 2020-рэ ильесир ары. Волонтер фэдэу аш дэжьым түублэгъагъ. Зэршэхэрэмкэ ахъщэ түублэгъонышь, унагъо горэхэм шхынкэ тадээпилэнэу тли Ioфир етхъяжъагъагъ. Цыкъу-цыкъуэ түзэлшашлаагъ, тиэпилэгъу фэу зыкъытфээзээрэмрэ шу зышэ зышлонгъу къытэулэрэмрэ япчагъэхъагъ ахъщэ хахъоу ыублагъ. Ioфэу тшээрэр цыфхэм зэршыкъагъэр къызыдгурэом, 2021-рэ ильесим фондры дгээгэгъэ. Аш тидэлжъэнным пae Ioфшэн шуухаалу тилагъехъери дгээтэлынхэ фэе хъугъэ. Джаущтэу, куп цыкъу түублэгъагъэ Ioфир непэ шушшэнимкэ фонд шылыкъэ хъугъэ.

— Зэрхъурэмкэ, шуумышэрэ Ioфир ешъухыжъагъ. Апэрэ лъэбэхъумкэ хэта шуийэпилэгъугъэр, щисэтхэйпэ шуффэхъугъэр?

— Къышъоулэхэрэм сид фэдэ ишпилэгъуя яжъугъэкъышшурэр?

— Фондым лъэнинкъо гъэнэфагъехэр илэу мэлажъэ. Анахъ шуухаалхэу тынаа зытдэгъетхэрэр социальнэ, медицинэ ыкли экологи Ioфигъохэм япхыгъэ гумэкъигъохэр ары. Тэ тизакъоу пстэуми тафырикъущтэ, арышь, тиофшэнкэ волонтерхэри тиэпилэгъушхох. Бэзиль-фыгъэ ыкли хульфыгъэ купэу гошыгъэхэу яшогъешхо къытагъэкъы. Республиком ирайон зэфэшхъафхэм ахэр ашызбагырыдзигъэх. Къудажэу Адэмий, Кошхабл, Адыгэкал, Мыекъуап – пстэури къэпчыгъуай. Къэбар горэ тищыкъагъэмэ е алтыдгъээсэн фаемэ, тызфытеон цыф чылэ пэпчъ щити. Етланэ къыхэзгээшчи сшоигъу, непэ Ioф тшээнэу амалышко къытээзтийрэмэ ашыщ Урсыые хьытуу приложении «Туба» зыфалор. Шуушэ ахъщэ угъоигъеннымкэ къэралыгъюм щыпэрихъем ар ашыщ. Фондэу лажъехэрэр къыщыгъэлэгъуягъэх. Ашыщ горэм ишпилэгъу зищыкъагъэм пае къэбар къызыригъеуцокъ, пасапэ зышэ зышлонгъохэм къызфагъэфедэ. Аш ухэфэнир къин дэд, хахъэ зышлонгъохэм ячэзуу къыхъэ. Фондым ильеситум къыщымыкъе Ioф ишпилэгъэхэн фэе, зэфхэхысыжъхэр игъом ыкли тэрэзээ пшынхэ фэе. Джа пстэумэ зэкэми тапхырыкъи, приложением тыхагъэхъагъ. Республикомкэ аш къыщыгъэлэгъуягъэр тэры нылэп. Джа тищыкъэ угъоигъохэр аш къызэридгъэхъэшхурэм ишуагъэкъ, гупыкъ зиэхэм къатыгъэ ахъщэм ихъатыркэ шъэожъые сымэджиту, зыр Козэт, адрэр Мыекъуапэ щыщих, яэзэнхэу дгээклиагъэх. Я 3-м пае джыри угъоинхэр makloх. Тэгүгъэ ари шиэхъу зэфэшшыжъынышь, игъом тидеешхүнэу.

— Къина цыфхэр шушшэнним къифэпшэнхэр, аш имэхъанэ агурыбъэноыр?

— Къины. Къагуриорэп бэмэ сомэ зырээзэ зыгорэм пае агъэхъырэми куачэ зэриэр. Аш цыфхэр ебгэсэнхэ фэе. Иэнэ хурае зэхэтшэгъагъ адыгэ шуухаалхэм афэгъэхъыгъэу. Тэ къэтэшшэжы а лъэхъанхэр, такъыхиубатагъ. Ари шуушэ ишпилэгъуба?! Къудажэмкэ узэхахъэш, унагъом ишпилэгъу уфэхъу: унэ ошы, бгъагъэ тоольхъэ. Ау непэ цыфхэр зэпээзирэз хъугъэх.

Джы шыихъафым уклон ищыкъагъэп, уиамал къыхырэ сомэ заулэмкэ пасапэ пшэшт. Етланы гъэшгэйоныр, тхамыкъагъо горэ хъумэ ары тъкъызызэрэгъотырэр. Сыда, ренэу зычыпчэгъоу узэхэтмэ хъущтба?!

— Анзор, Ioфэу шуушшэрэм шуурлыгъэжъэу хъугъэба? «Сыда мыш тъзкылхэхъагъэр, тифээжъэп» зэшүүжъырэба?

— Аш фэдэ зэпложьыщтмэ, ыуж уимыхъафым нахьышу. Угу къабзэу къыббгъодэкъын фэе ар. Етланэ къыхэзгээхъонэу съзыфаер, фондыр зызэхэтшагъэр бэшагъэп, тыныбжыкъ, шэнгъэ икъу тиэлэлтигъэп. Арышь, тэри аш тидежжэхъы, тхылхъэр тэгъэфедэх, форум зэфшхъафхэм тахэлажъэ. Аш фэдэ зэхахъэхэм яшогъешхо къытэкъы. Къэрэшшэ-Щэрдже Республиком тъылагъ, аш ыпекъ Дагыстан. Шэнгъэ тъахэтхырэр бэдэд. Аш ялофшлакъеу тъэгъурэр тэ тиреспубликэ щытэгъэфедэ. Джыри мары къытэджагъэх, фондэу «Зэктэй» зэхицэрэ зэлүкэгъум търагъэблэгъагъ. Аши тыкъомэ ишуагъэ къызэрэтийштим тицыхъэ тель.

— (Руслан). Тэ тызфаер, пшъериль шуухаалэу зыфдэгъеуцжырэр шушшэнним щынгъэхэм мафэ къес чыпэ щырилэу шыгъэнхэр ары. Зы нэбгырэм игумэкъын нэмыхъ цыфым еплъикъеу фырилэр зэблэхъуяшнэр, аш блэмыхъ сомэ 50-ми, 100-ми фызэшлакъырэмкэ ишпилэгъу фэхъуныр ары. Ар тукультэр щыщ хъун фэе. Тыщэгъу аш тъкъыфэкционэу.

Къыхэзгэхъон, Адыгэ шуушэ фондэу «Тызэгъусэу» зыфиорэр джы республикэм икъэлэ шуухаалэ къыщыжъуягъотын шуулэгъыщт. Тхамафэ къес бэрэскэжъье мафэм Барцо Русльянре Клермит Анзоррэ Мыекъуапэ къеклох. Профсоюзхэм яунэ ялэжъапэ чэт. Аш нэмыхъ, Русланре Анзоррэ зэдэгү щыгэгъум къызетэгъэблагъэм зигугъу къашыгъэ я 3-рэ шиэожъуу ахъщэ зыфаугоицтгъэм ищыкъагъэр рагъэкъу, раХхылэн альэкъыщ, гупыкъ зиэхэм нэбгырэм 349-мэ сомэ мини 135-рэ аш фаяугоиц. Джы Адигеим щыщ Ярослав цыкълоу ильеситум зынбыжым зэрифэшшуашэу елэзэнхэ альэкъыщ.

АНЦОКЬО Ирин.

Фондым ихъарзынэш

Искусствэр — тибаиныгъ

Концертныи ипэгъокIэу

Артур Лautenshleger.

— Аслын, концертэу къептыщтым ишъефхэр, тIэкIу нэмийэми, къитфызэ-Луххэба. Зыгъехъазырынхэр сидэущтэу клохэра?

— Етлупшигъэу зыфэтэгъехъазыры (мэшхи Аслын). Шылпкээр поштмэ, джыдэдэм иофышо тэшэ, сыда поома тикипу ины, тирепертуари хэдгъехъягь. «Купышхо» зыкlaclor эмэ-псымэхэм къязыгъалохэр нэбгыре 30 фэдиз мэхүх. Ахэр нахыбэрэмкэ ныбжыкIэх, искуствэхэмкэ колледжэ Тхабысыимэ Умарэ ыцэ зыхырэв къаухыгь. Ильэс зытшүүш фэдиз хъугъэу тызэдэлажье. Гъэреклорэ алерэ концертми ахэр сигуусагъэх. Урысыем изаслуженнэ артисткэу Нэххэе Тэмарэ хэлжээшт. Блэкыгъэ концертным ежым ымышшэу, ошлэдэмышшэу хэдгъехъягь. Концертным еплынэу къэкIуагьэу сценэм къедгъэблагы, орэд къитфилогьагь. Итворчествэ шу зыльэгъухэрэм джы мыгъэ ар шуухыафтын афэхъушт. Иорэдыхъжэм ашыххэры, кIэу тетхагъехэри къекIолIэштхэм зэхахыщтых. Арышь, тимигъэрэ къэгъельэгъон нахь гъекэжьыгъэу, хэдгъехъягьэу цыфхэм апэдъохьшт.

— Сыда джыри кIэу къаяжэрэр концертным къэкIоштхэм? «Программэм хэдгъехъуагь» нIуагъэ.

— Программэр сыххатитум тельтигь. Ау уахтэр псынкэу maklo. Ылперэ концертхэм ялпыгъэхэм ар къыхагъэш. «Сыххатныкъом фэдэв куагъэу къытщэхьу, нахыбыев къызхэтшагъэп», — alo. Мыгъэрэри джащ фэдэштэу сицихъе тель, сыда поома оркестр псау сценэм тесыншт. Аш фэдэе непэ бэл зыщыпльэгъушт. Аш къэгъельэгъонир къыгъебаишт, къыгъэдэхшт. Джащ фэдэу сэ симэкъэмакIэу 7 концертным хэхьашт, ылперэ сиоффшагъэхэри тIэкIу гъекIэжыгъэхэу хэзгъеуцаугъэх. Ильэс 10 — 15-кэ узэкIэбэжьмэ къезгъаюштыгъэ мэкъамэхэр непэрэ мафэм къекIоу зэблэсхъуагъэх. УмыгъэкIэжынхи плъекIыщтэп ахэр оркестрэм къыдебгъэлонхэ зыхыукIэ. Зызэдебгъэштэн, зызэбгъэкIун фэе. Джащ фэд, Нэххэе Тэмарэ еж-ежырэу къыхихи, «Хъатхэм

я Къокласэ» тетхагь, ари, нэмикI иорэдхэри концертным щыущтых. Етланэ, гъэшIэгъоны къэзышыщхэм яз, Диана Фичкинамрэ Аванс Татасянэр адыгабзэкIэ орэд заулэ къаошт. Гушишэ пае, ермэл клаэм къэбэртэбэзкIэ «Бадинэкъо иорэд» зэригъешлагь. Гъэмафэм

Концертим Аслын зереджагьэр «Вокально-оркестровое шоу». Пэсэрэ ыкIи джырэ эмэ-псымэхэр зыщыгъефедагъэу, ижырэ мэкъэм къишикIэр ыкIи непэрэ мафэм диштэрэ къегъешлагь. Гушишэ

Ильээ Иофшиэнэу щытма?

— Сэ зэрэслэлтиэрэмкэ, ары, ахэр къыдэгъэлтиэнхэр ишыкIагь. Ау о уилофшакIэ, уишапхъэхэм ар къякIун, адиштэн фэе. Сэ а шыкIэр сэгъефедэ. Гушишэ пае, ижырэ орэдыхъжэм непэрэ мафэм

уумызкант,
композитор
зыхъукIэ непэрэ
мафэм изэхъокIы-
ныгъэхэр къыдэп-
ллытэнхэ фая,
хъаумэ «с»
джаущтэу сыфай»

Ильээ Иофшиэнэу щытма?

— Сэ зэрэслэлтиэрэмкэ, ары, ахэр къыдэгъэлтиэнхэр ишыкIагь. Ау о уилофшакIэ, уишапхъэхэм ар къякIун, адиштэн фэе. Сэ а шыкIэр сэгъефедэ. Гушишэ пае, ижырэ орэдыхъжэм непэрэ мафэм

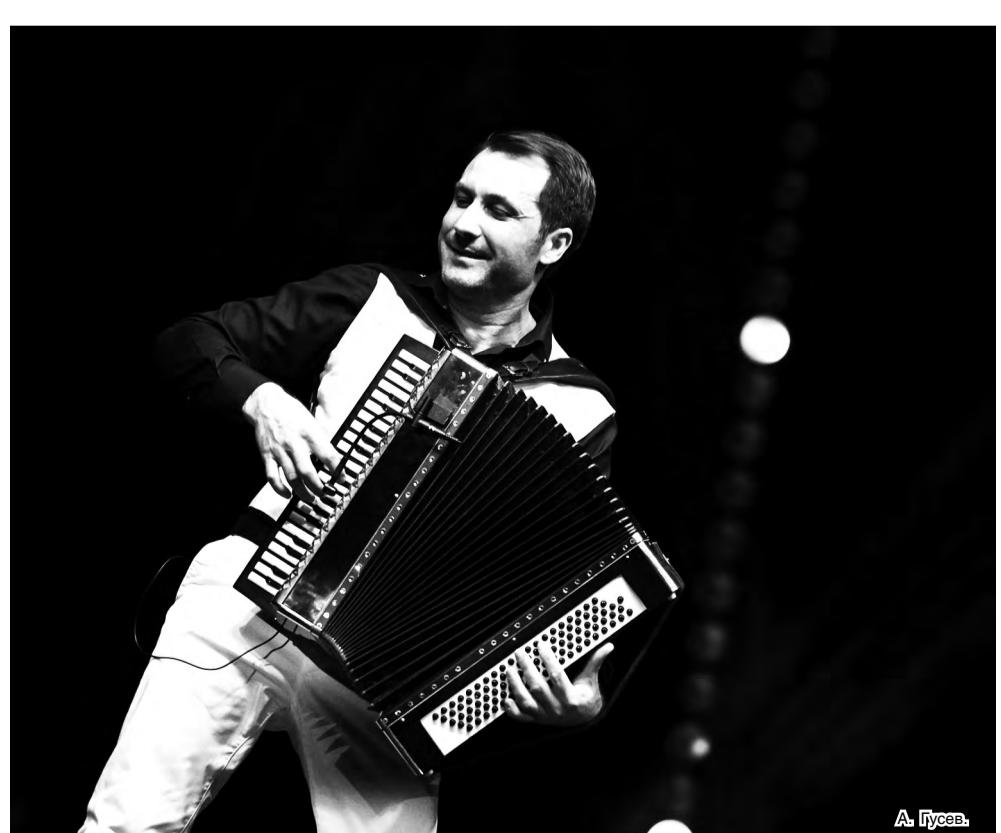
зыхъукIэ, джащ фэдэу иофшэн фэе. Армырмэ, мы уахтэм удиштэштэп. Джары непэ сценэм къытхээрэр, джары концертри зэрэгтээлтийштэр. Тэ, адыгэхэм, тимызакью, нэмикI лъэпкхэри аш едэунхэшь, агу нэсшт, агурыошт.

Концертыр нахь къэблагъэ къэс гумэкIыгъор нахь инэ?

— СызгъэгумэкIырэр зы — итхъухьагъэр эзкIэ лыкIэдгъэхъанэу игьо тифэ-ныр ары. Джар иофышу. Ары нахь мышшэми, пстэури къыдэхъунэу сэгүгъэ. Арышь, концертим еплы зышоигъохэр эзкIэ тыгъэгъазэм и 10-м къесэгъэблагъэх, тяжэ. Агу рихынэу сэгүгъэ.

АНЦОКЬЮ Ирин.

Черкесскэ къищыттыгъэ концертим ар хэтигь ыкIи еплыгъэхэм лъэшэу агу рихыгь. Къэзыиорэр мыадыгьэу ашлагъэп.

— Оркестрэм удэлэжьенир, концерт къыдэптыныр къина?

— Ар псынкIэу сфеонэп, ау нахь гъэшIэгъон ыкIи охтабэ ехьы. Апэрэмкэ, оркестрэм хэтхэм яуахтэ зэтебгъэфэн фэе. Гушишэ пае, мары концертим зыфэтэгъехъазырыфэ тхамафэм то тызэрэгүю. Ар дэгьюу тфекуу, сыда поомэ купым хэтхэм эпээсэнгъэшхо ахэль. Зыгорэ ялжыным, агурыгъэлжийнүүм уахтэ тедгъэкIодэжьиэрэп. Етланэ, концертыр аш фэдэ зэдэлэжьенгъэм къегъедахэ, цыфхэм агу рихыгь. Тэ тшIэрэм арыба имэхъанэр — къитэплихъэрэм агу рихынныр, икIэрыкIэу къыпфэкIожынхэу зэхашшэ ябгъэгъотынр ары.

— Ижьырэ орэдыхъжьэм, пасэм аусыгъэхэм орэдыхъохэм, музыканхэм зафагъээжьынир непэрэ мафэм ишапхъэ хъугъэу тыди щытэлэгъу. О ишеплихъикIэ, сида аш иушхъагъур?

— Ахэм псэ ахэль, мэхъанэ я. Непэ атхыхэрэм, аусыхэрэм ягущиIэхэм мэхъанэ яIеп, мэкъамэхэри куухэп, орэдыхъохэри нахыбэрэмкэ орэдыхъохэп. Арышь, пэсэрэ орэдыхъжэм сэркIэ псэ ахэль, гупшишэ куу зэрахьэ. Ар къызыгырэ, зэхэшыкI физиIэр ары къыфэзигъээжьырэр.

— Аслын, о ишеплихъикIэ,

А. Гусев.

Тэхъутэмькъое районыр зызэхащагъэр ильеси 100 зэрэхъурэм ипэгъокIэу

Виктор Ким Иадыгагъ

Пчыхъэ горэм лъесэу унэм сыкложызы, мыжьюу чыгум тельыр сымыльэгъоу сыблэуцукли, аш сельепеуагъ. Сльакъо узыр зэхисигъешагъети, лъесэу сыкложыныр къин кызэрэсщыхъуштыр къызгурыйагъ.

етланэ, хэушхъафыкыгъэ гъесэнгъэ зызэрегъэгъотым, аш инспектор хъугъэ. Янэ хызметшапэу «Новые технологии» зыфиорэм юф щишигъ. Денис ицыкыгъом кыщегъежъагъэу сабый шырытэу щытыгъ, сэнхъатэу «Экономикэмрэ буучетымрэ» зыфиорэр зэригъэгъотыгъ, джыре уахтэм Урысыем и Федеральнэ хэбзэлах инспекциеу N 3-м ирайон инспекциеу АР-м щылэм инспектор шхъалэу мэлажье.

Виктор ильеситф нахь ыныбжыгъэп музикальнэ еджаплэм янэжъэу Наталье зещэм. Кілэцыкъум исэннаущыгъэ зеуплъеку ужым, аш щилэжъэрэ Хятит Алин къариуагъ сабый ыныбжь ильесих мэхъуфе ымыжэнхэу, аш лъыпытэу еджаплэм ар къыратынэу. Ны-тыхэр зэхэгүшүйжъхи, Виктор цыкыр музикальнэ еджаплэм ратыгъ, ордым идунаid джаущтэу ар хэхъанэу хъугъэ. Хятит Алин ары икелэгъэджа-гъэри.

— Виктор зэклемэ афээзэ сиклэ-еджаку, — къеуатэ аш. — ильеситф ыныбжыгъ ар сикласс къызычахъэм. Музикальнэ искуствам ыльэнкъокъе сэнаущыгъэу хэллъир аш лъыпытэу къэлэгъуагъ — ритмыр зэхиштэу, түрүгэштэу, зыптыр юфын гутынгъэ фырилэу щытыгъ. Аш фэдэ шэнхэр ары гухэллъир къыдэхъунымкъе цыфым илэгъуагъ.

Творческэ юфхэм ахэщаагъэу, гъэ къес хигъахъозэ Виктор еджэштагъ. Зэнкъокъу зэфэшхъафхэу районым, республикэм, нэмькъи шольырхэм ашыкъохэрэм ар ахэмийлажьэу хүщтэгъэ. Ишылэнгъэкъе анахь мэхбэнэ зилгъэхэм ашытыгъ 2013-рэ ильесим «Юные дарования Адыгеи» зыфиорэ зэнкъокъум истипендият зэрэхъуагъэр.

Еж иныбджэгъу корейцехэм афэдэу ар адигабзэкъе илэгъуагъ ахэгүшүйштэгъ. 2017-рэ ильесим дышье медалькъе гурит еджаплэр къыуагъ. Чигэлүүпшыгъом фэгъэхыгъэ зэхахъэм езигъэдэжъэ кілээгъаджэхэм афэрэзэу къыгъогъ гүшүйхэм угу зэхагъэхъанэу гээпсигъагъэх, ежыри лъэшэу іэгу къыфытэжъигъэх.

— Сисабыгъом къыщегъэжъагъэу сиккэгэу-лээжоу сывзэтигъэхэр адигэхэр ары. Адигабзэкъе сиғушылэнэу, сиҳэнэнэу ыкы седжэнэну жын дэдэу езгэжъагъ, — къеуатэ Виктор. — Цыфуу зызыльтэжъыре пэпчъ зыхэс лъэпкъым ыбзэ, ишэн-хабзэхэм арьгызэн фаеу сэлтэйтэ. Сэ адигабзээм фэгъэхыгъэ олимпиадэ зэхашэрэмэ бэрэ сахэлажъэу хүгъэ, ахэр районхэмэ республикэми ашыкъохтагъэх. Тэхъутэмькъуа сэ сикъоджэ гупсэу сэлтэйтэ, мыш сиқыщыхъуагъ, сиңапуагъ, тапекли сиңапсэун гүхэл си. Сиңаджэгъуагъ ары Къэлэшшяокъе къисаджэхэрээр, «къалэм ишъяа» зыфэпштэгъ къеки.

Кілээ ныбжыкъэм сиғушылэнэу гулыстагъ шыныкъе дэдэмкъе ар чылэм щыщ зэрэхъуагъем, нахыжъхэм, адигэ шэн-хабзэхэм, лъэпкъеу зыхэс имээс шхъялахэ зэрафишырэм.

Виктор иеджэгъу ильесхэр искустввэхэмкъе Тэхъутэмькъое еджаплэм щигъэкъуагъ, ильес 11-м къыкъоц «тфы» щэху аш къыщихъялэп ыкы жуагъу аш къыщихъялэп ыкы.

Дэгъу дэдэу фортелианэм къирин

гъаозэ, Виктор зэнкъокъубэмэ ахэлэжъагъ.

Фортепианнэ искуствамкъе ар дунэе ыкы республикэ зэнкъокъубхэм ялауреат хъугъэ. 2012-рэ ильесим Урысыем ихыкъум приставхэм якалхэм азыфагу музикальнэ зэнкъокъу щызэхащэгъяагъ. Ким Виктор апэрэ чыпилэ къыдэзыхъгъэхэм ашытыгъ. Шуухафтынэу къыфашыгъэр — Болгарием ит къалэу Варну зекло къонэу ары. 2015-рэ ильесим Виктор закъу Тэхъутэмькъое районымкъе Дунэе кілэцыкъу лагерэу «Артекым» къонэу къыхахыгъяагъэр.

2016-рэ ильесим проектнэ агентствэу «Культурнэ программхэм» лъэпкъ зэнкъокъу «2016-рэ ильесим икелэдэжаку» зыфиоу къалэу Красноярскэ щызэхищэрэм Урысыем ишъольырхэр зэкэ хигъэлэжъэнхэу щытыгъ. Тэхъутэмькъое районымкъе аш агъэкъонэу Ким Виктор рахъухэгъяагъ, ау гъогупкъэм шоненгъяагъэр. Кілээгъаджэмэ Шъэумэн Хязрэт Мэджыде ыкъом зыфагъэзагъ, аш илэпилэгъукъе гухэллъир къадэхъуагъ. Виктор районри республикэри дэгъу аш къыщигъэлэгъяагъ, Диплом къыфагъэшьшошагъ.

2016-рэ ильесим Темир Кавказым щыпсэурэ музыкант ныбжыкъи хэмээн язэнкъокъоу Мыекъуапэ щыкъуагъэм ар илауреат хъугъэ.

Адигэ лъэпкъ ордхэмкъе зэнкъокъу Кэбэртэе-Балькъар Республикин щыкъуагъэми Виктор Гран-при къыщигъафхэшьшошагъ.

— Виктор я 5-рэ классым къыщегъэжъагъеу езгэдэжагъ, — къеуатэ урысыб-

зэмрэ урыс литературэмрэкэ кілэзегъяаджэу Кобл Разиет. — Апэрэ зэлукъэгъу шылыкъэм ар адигабзэкъе къыздэгүшүяагъ. Дэгъоу еджэштагъе, олимпиадэхэм ахэлажьэштагъ. Фортепианэмрэ синтезаторымрэ аш къазэриагъорэм гург ягъэрэхъяаты, аш фэдэм уемыдэун пльэкъирэп. Орэдхэр зэхилхъэхэуи зэхэсхыгъ.

Аш къелабэмэ закъышишыгъ: Мыекъуапэ, Краснодар, Напыкъ, Кисловодскэ, Красноярскэ, Ростов ыкы нэмькъи хэм. Икелээгъаджэу Алинэрэ янэрэ аш фэдизым игуусагъэх, ыгу къаэтштагъ.

Уахтэр къягъэ, Виктор ятэрэ ышырэ ягъогу техъяагъ, аш пае Пышээ къэралыгъ мэкъумэш университетыр, аш имагистратурс къуухыгъэх. 2022-рэ ильесим имээза къыщуялагъеу хъакъулахь инспекцием ар Ѣлажье.

Ау аш пае къэмнэу, орэдхэр ыгу иль зээпти. Виктор дэгъоу орэд къело. Іэмэпсымэ зэфэшхъафхэм къарегъяло, юфхэбэзэ пчагъэзэмэ ахэлажье, цыфхэр ягъэчэфых. Аш даклою юфшэнэм ишыпкъе рихылээзэ мэлажье.

«Синан», «Адыгэмэ джащ фэдэ хабзэя» зыфэпштэгъ орэдхэр корейцэ кілээ ныбжыкъэм къызэриорэр зызэххырэм, уимыгъэгүшон пльэкъирэп, уеумхы. Корейцэм адигэ орэдхэр къызэриорэр арэп шхъяаэр, шэнгъэлэжъэм зериуагъеу «Ордым культуре зэфэшхъафхэр зилэ цыфхэр зэфещэх, ар зэкъэми къагурэо».

АКІЭГҮР Разиет.
Тэхъутэмькъуай.

ЛъэрсыкIом лажъэ иIэми, водителыр агъэпщынэшт

Урысые Федерацием и Апшэрэ хыкум унашьо зэришыгъэмкэ, лъэрсыкIом илажъэ хэльми, гъогум аш зыщитехъэхэкэ ахъщекэ пшъэдэкыжь водителым рагъехыщт. Щынэгъошко кыздэзыхыре транспорт амалыр аш зэригъэорышеэштыгъэм кыхэкыкэ, водителыр хыкумым ымыгъэпщынэн ыльэкыщтэп. Мыщ фэгъэхыгъэ къэбарыр «Урысые гъэзетым» кыхиутыгъ.

Апшэрэ хыкумым аш фэдэ унашьо ышыныр юф кызыримыкло зыхэп-пльагъэхэм ашыщ кыхэкыгъ. Ильесиплакэ узеклэбэжымэ, гъогу хуугъэшлагъэм ыпкъ кыкыкэ лъэрсыкIом идунаш ыхъожьыгъ. Аварием ишыхыат хуугъэ пшъэшшиллым моральне чэнагъэ ашыгъяу альти, дээ тхыль къатыгъ. Цыфыр изытугъэ автомобилыр зие автоеджаплем нэбгыриплымэ сомэ миллион зырыз къаритын фаеу ахэм альтиагъ. Хульфыгъэр юфшаплем иавтомобиль исэу нэфрыгъозэ уцышьор кызыихэнэм ыгъэзэнэу ежъагъяу, нэфрыгъозэ плыжыр кызыэрэнэфирэм лъэрсыкIор пымыльэу гъогум техъи, машинэм ар тыриутыгъ. Водителым лажъэ зэrimылагъэм фэшл юфыр кулыкъухэм зэпагъэхуягъягъ, ау тазырхэр арагъэпщынгъэх. Хыкумым сомэ миллион зырызыр бэу ылъытагъ ыкы ар сомэ мини 150-рэ зырызым нигъесэу афижемэккагъ.

Нафэ зэрэхъурэмкэ, водителым щынэгъошко кыздэзыхын зыльэкыщт транспортим исэу, лъэрсыкIом илажъеми, аш ипсауныгъэ е ишыиэнэгъэ зэрар риҳыгъэ зыхъукэ, ихъыльагъэ ельтигъяу, пшъэдэкыжь гъэнэфагъэ водителым къежэ. Зи зырамыошт закъор, амал имылекэ зэрар риҳыгъэмэ е изэрар зэкигъэм ежъэ ишлэхэй изеклиакэ ар кыхэкыгъэмэ ары. Ау лъэнэкью постэури къэбгъэшьынкъэжын фае.

Шыгу къэдгъэкъижын, лъэрсыкIор зыхэт гъогу хуугъэшлагъэ зыхъукэ, аш

техъагъэм пшъэдэкыжьэу рагъехыщтим лъэнкыуиплакэ хапльэх: гъэнэфэгъэ лъэрсыкIо гъогум щыхъугъэмэ, а чылпэм шхъадэкыгъэмэ, лъэрсыкIор хэкюдагъэмэ ыкы лъэрсыкIор риутэу водителым зигъэбильхыгъэмэ. Аварием къэхэу фэхъугъэм ельтигъяу пшъэдэкыжьыр зэфэшхыаф, ау сидэу хуугъэмэ, ахъщэ тазыр водителым тыралхъэ. Гъогу хуугъэшлагъэм ихъыльагъэ ельтигъяу зэфэнимкэ фитынгъэр ильээрэ ныкъорэкэ Iахы, хьапс тыралхъэ.

Гъогурыклоным ишапхъэхэр лъэрсыкIом ыукохи, аш илажъекэ аварие гъогум техъухагъэмэ, ар зэрамыгъэмисэрэм, щынэгъошко кыздэзыхын зыльэкыщт транспортыр водителым зэригъэорышеэштыгъэм фэшл аш лажъэ илэу хыкумым унашьо зэришырэм елпъыкэу фырягъэр нэбгырэ заулхэм къядгъэуягъ.

Юманкъулэ Сусан, адвокат, юрист:

— Мыш фэдэ юфхэр зэхэфыгъэнхэм охтабэ текуадзу мэхъу, къэзэрэ лъэнкъор къемизэгъыфэ юфыр зэшлэхыгъэхурэп. Мы аужырэ ильэсхэм хуугъэшлагъэхэм язэхэфын тэклу нахъ къэзыгъэпсынкъэхэрэм ашыщ видеолыппльэнр къалэхэм ячыплабэхэм ашагъэфедэ зэрэхъугъяр. Унашьом ельтигъяэ, водителыбэхэр аш езэгъяхэрэп ыкы аш ялажъэ хэмэльми зэрагъэмисэхэрэр мытэрэзэу альти. Ыцсэ кызыэрэкю къэсхын, ешуюагъэр гъогум тельэу зэпирьцохъузэ машинэр зытхъекэ, водителыр ары пшъэдэкыжь зэра-

Зэлүхыгъэ къэбарлыгъээс амалхэр.

гъэхыщтыр. Аш зэрэджехэрэр — граждан-хэбзэ пшъэдэкыжь. Уголовнэ е административнэ шапхъе илэ зыхъурэр авариер зыпкъ кыкыгъэр кызызаушхъаткэ ары. Сидэу хуугъэмэ, водителым ахъщекэ пшъэдэкыжь рагъехыщт, кыушыхъатын зыльэкыщт закъор ышээ зэрар цыфым зэрэrimыхыгъэр ары.

Александр Г., хылынэзещ машинэм ис:

— ЛъэрсыкIохэр зыхэфэрэ гъогу хуугъэшлагъэхэм япчагъэ нахъыбэ зэрэхъурэр лъэрсыкIохэм фитынгъэшхохэр зэраратыгъэм кыхэкы. Водителым ублигъякынэу зэрэштым пае къэсигъэхэ автобилым учэхъаныр тэрэзэп. Анахь дэгъоу, іепэласэу машинэр зезыфэрэм пынкъеу ар кыгъэуцун зыльэкыщтэп. Сид хуугъэмэ, лъэнкъоу зыпкъ кыкыгъэр ары пшъэдэкыжь зыхъинэу щытыр, водителым илажъэ хэльми, хэмэльми аш изакъоу зерагъэпшинаэрэр тэрэзэп. Лъэнкъоу зильэкэ нахъыбэ хэкыпIе постэури къегъоты.

Андаур С., автобусхэр зидэт паркын иЮфыши:

— ЛъэрсыкIо зэпырыкыпIем тет цыфыр ары лъэрсыкIокэ альтиэрэр, транспортыр зыщызекIорэ гъогум ар зытхъэкэ пэриохьоу альти. Арышь, пшъэдэкыжьыр зэкэ аш ыхъинэу щыт. Джаш фэд самокатхэри — регистрационнэ номер тельимэ, гъогум щызеклон фит, номер имылэмэ — лажъэр ий. Шыпкъе, щынэгъо дэдэу зекIорэ водительхэр щылэх, пынкъе зекIоным ыпкъ кыкыкэ ахъщэ зимиэ лъэрсыкIохэр гъэнэфэгъэ зэпирькыпIэхэм бэрэ ашатырауты. Джаш фэдэ зекIакIэхэм япхыгъяу водительхэр нахъ сакынхэм фэшл аунашьор ашыгъигъ.

Ау лъэрсыкIохэм яшыгъяу зыпкъ кыхэзгъэхъожымэ сшоигуу, гъогурыклоным ишапхъэхэр хэтки зэфэдэнхэу щыт. Гъогурыклоным хэлжээрэ пстэуми шхъэкIафэ зэфирялэмэ, сакынгъэ кызхагъафэмэ, гумэкыгъоу зыхтышхэр дэгъэзэжыгъэ хуущт.

Зыгъэхъазырыгъэр Іашынэ Сусан.

МыIэрысэу къаугъоижырэм хэхъуагъ

Пхъэшхъэ-мышхъэ ыкы цумпэ лъепкъхэр кызыщикире чыгу Iаххэм Адыгейм щахахъо.

Чыгхатэмэ гектар 4500-рэ аубыты, аш щыщэу гектар 2000-рэ пынкъеу пхъэшхъэ-мышхъэхэр кызызыкIэрэ чыгхэр кызыщаагъэкире Iаххых, ильэситфим кыкыкIоц ахэр гектар 1200-кIэ нахъыбэ хуугъэх.

АР-м мжкуу-мэцымкэ и Министерстве кызыэрещауагъэмкэ, аужырэ уаххэтэм чыгхатэмэ ягъэтысхъанре ыкы цумпэ лъепкъхэм якъэгъэкире мэкъумэш хызметэм нахъ зыфегъазэ, а лъэнэхъомкэ хэхъоныгъэхэр ешых. Цумпэ лъепкъхэм гектар мини 5,7-рэ аубыты, аш щыщэу мэкъумэш организациехэмэ мэкъумэш-фермерскэ хызметшапIэ-

хэмрэ атэлъытагъэр гектар мин 1,5-рэ. 2019-рэ ильэсим кыщегъэжагъэрэ пхъэшхъэ-мышхъэу ыкы цумпэ лъепкъеу къаугъоирэр процент 75-кIэ нахъыбэ хуугъэ. Гъэрекло аш фэдэу къаугъоижыгъэр тонн мин 44,4-рэ хуугъягъэ, ар процент 25-кIэ ылэрэ ильэсим нахъыб. Мыгын лэжыгъэ бай къахыжынэу ежх, мыIэрысэхэм ягъэмэфэ лъепкъхэр пштэмэ, тонн мин 11 къаугъоижыгъяа. Мы лъэхъаным къаугъэкире мыIэрысэ лъепкъхэр флорина, айдаред, делишес, голдстар, грани смит, голден зыфалохэрэр.

AM

Адыгейм иныбжыкІэ 300-м ехъу хэлажъэ

Урысыем щырекіоқыщт ушетын һофхъабзэу «Я - профессионал» зыфиорэм ия 7-рэ едзыгъо хэлажъэ зыштоигъохэм якітхэгъу палье ыкіэм фэкъуагъ.

Пстэумкіэ къералыгъо ишьольыр 89-рэ ащ къызэлыубытыгъыкі мэфэ 49-м къыкіоц нэбгырэ мин 848988-мэ ащ хэлажъэ аштоигъо зыкъағъэлэгъуагъ. Ащ щыщу нэбгырэ 378-р Адыгейм истудентых.

Ушетыным лъэнныкъо 73-р къыдыхэлъытагъ. Ахэм ашыщэу ыкіни заулэ къыхахынэу ныбжыкІэхэм амал ялагъ. Урысые зэнекъохум ипащэу Вален-

рия Касамара къышыгъе зэфхъысыжхэм къызэрагъэлэгъуагъемкіэ Адыгейм иныбжыкІэхэм зызераупльэкунэу агъенэфагъэр лъэнныкъуиш: «Іэзэн һофыр ыкіни педиатриер», «Урысыем итарихъре икультурэ» ыкіни «Цхэм ялэзгъэнныр».

ДжырэкІэ ныбжыкІэхэм хэшыпкыгъо едзыгъор аублагъ. Тыгъэгъазэм и 3-м нэс ар клошт.

А уахтэм къыкіоц! Урысыем иапшэрэ еджкіпІэ перытхэмэхъызметшІпІэ инхэмрэ зэхагъэуцогъе десэхэр агъецкіещтих. Зэхэшаклохэм къызэралуагъемкіэ, һофхъабзэм идилем зэрратыщхэм ягъэснэгъе зышыльагъекуат аштоигъо еджкіпІэ зэнекъохум хэмыльэу члехшашуущтых ыкіни къералыгъом ихъызметшІпІэ перытхэм стажировкэ ащахын-

шъущт. Бгъехалхъэхэр къэзыхъыхэрэ сомэ мин 300 зырыззараташт. Къэлогъэн фое, Урысые ушетынэу «Я - профессионал» зыфиорэр шІэнгъэу ялэр ушетыгъэнимкіэ ныбжыкІэхэм амалышхо къязытыре һофхъабз. Студентхэм яшІэнгъэхэр һофшІэнкіэ нэужым агъэптигэжынам ар тегъэпсхъяагъ. Ильэси 5-м къыкіоц! Урысыем ишьольыр пстэумэ ашыщ студент миллион 20 ащ хэлэжъагъ.

АНЦОКЬО Ирин.
Сурэтыр зэхэшаклохэм яй

ЯшІэнгъэхэм ахагъэхъуагъ

ІофшІэним нэбгырэ 50 фэдиз хэлэжъагъ, ахэр Адыгейм, Къэбертэе-Бэлькъарым, Дагыстан, Москва, Краснодар, Пермскэ краим ыкіни Таджикистан ашыщ шІэнгъэлэжых, ашьэрэ ыкіни гурит еджкіпІэхэм якілэгъаджкэх.

Адыгэ къералыгъо университетым иректор ыцэкІэ къэзэрэгъоигъэхэм шуфес

Географиемкіэ апэрэ шІэнгъэ конференции мы мафэхэм Адыгэ къералыгъо университетым щыкъуагъ. «Приоритет 2030» зыфиорэм къыдыхэлъытагъэу Урыс географическэ обществэм и Адыгэ шъольыр отделение ялэпшІэгъо ар зэхашаагъ.

къарихыгъ ныбжыкІэ политикиемкіэ ыкіни социальнэ һофхэмкіэ проректорэу ШхъакІэмымкъо Рустам. Зигъо һофыгъо мыр зэрэштыр ыкіни конференцием шІогъэ гъэнэфагъэ къызэритыштыр аш къыуагъ. Нэужым географиемкіэ гъэхъэгъешуухэр зышыгъэ кілэеигъаджкэхэм аш

къырауагъ, щытху тхыльхэр аратыжъигъэх.

Географием ылъэнныкъоокэ цыфым шІэнгъэ дэгъухэр илэнхэ зэрэфаер, географиер зэришшэрэм dakloy аш пышаагъ, тыкъэзыуухъэрэ дунаим икъэхъумэн фэшагъэ зэрэхъуэр һофхъабзэм хэлажъэхэрэм къихагъэшыгъ.

Конференцием къыдыхэлъытагъэу плебарнэ зэхэсигъо зэхашаагъ, секциехэр гоцыгъэхэр һоф ашлагъ, шІэнгъэ-методическэ семинари ялагъ. Джаш фэдэу Адыгэ къералыгъо университетым игеолого-минералогическэ музей хъакІэхэрэхэгъэлэгъагъэх.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Анахь дэгъухэм ашыщых

Адыгэ къералыгъо университетым и Кавказ хыисап гупчэ ипащэу Андрей Райгородскэр «Ильэсым идекан» зыфиорэр шуухафтынам илауреат хъугъэ.

Мы мафэхэм яхэнэрэ Профессорскэ форумуу Москва щыкъуагъем аш къышыф-эшуагъэх.

Форумын нэбгырэ мини 2,5-рэ зэфишагъ. ГъэцэкІэкло ыкіни хэбзэихъухъэ къулыкъухэм ялыкъохэр, бизнесым, научнэ сообществэм хэтхэр, ректорхэр ыкіни ашьэрэ еджкіпІэхэм ялофышшэхэр аш хэлэжъагъэх.

Лъэпкэ премиехэх «Ильэсым иректор», «Ильэсым идекан»

ыкіни «Ильэсым ипрофессор» зыфиохэрэм теклонигъэ къашыдэзыхыгъэхэр форумым щагъешуагъэх.

Урысые Федерацием просвещениемкіэ иминистрэу Сергей Кравцовыр, УФ-м общественнэ палатэм исекретарь игуадзэу, Урысые профессорскэ зэхахъэм ипащэу Владислав Гриб ыкіни Урысые профессорскэ зэхахъэм зыфиорэр лъэнныкъомкіэ «Ильэсым идекан» хъугъэ.

«Политическэ шІэнгъэхэрэм аш»

дэгъо зыкъэзыгъэлэгъуагъэхэм афэгушуагъэх.

Адыгэ къералыгъо университетым и Кавказ хыисап гупчэ ипащэу, Москва физик-техническэ институтым прикладной хыисапымкіэ ыкіни информатикемкіэ физтех-еджкіпІэм ипащэу Андрей Райгородскэм «Физико-хыисап шІэнгъэхэрэм» зыфиорэр лъэнныкъомкіэ «Ильэсым идекан» хъугъэ.

«Политическэ шІэнгъэхэрэм илауреат хъугъэ Адыгэ къера-

лыгъо университетым политическэ шІэнгъэхэмкіэ докторэу, профессорэу Жадэ Зуриет.

Шапхъэхэр зэблахъуущых

АР-м гъэсэнгъэмрэ шІэнгъэмрэкІэ и Министерствэ хабзэм имуниципальнэ къулыкъухэр игъусэхэу гъэсэнгъэ организациехэм япащэхэр зэрагъэнэфэрэ шапхъэм зэхъокыныгъэхэр фашынхэ гүхэль ил.

Аш фэш! мыш фэдэ лъэнькъохэмкіэ һофшІэнхэр рагъэклохынхэу унашьо ашы:

- муниципальнэ гъэсэнгъэ организациехэм япащэ хүненэ зыкъэзыгъэлэгъогъе кандидатхэм аттестации арагъекунэу;

фэгъэнхэр ;

- муниципальнэ гъэсэнгъэ организациехэм япащэ хүненэ зыкъэзыгъэлэгъогъе кандидатхэм аттестации арагъекунэу;

- гъэсэнгъэ системэу пэшэ

їэнатэм ютыштхэр къыхээхыре муниципальнэ іепечігъэнэ системэр зэхэцгээнэу;

- гъэсэнгъэ юльянкъоокэ гъэйорышшэкло һофшІэнхэрэм ялэпчігъянэу Адыгэ Республике

ликэм щагъэпсыгъэр гъэфэдэгъэнэу, пащэхэм ыкіни ахэм ягуадзэхэр гъэнэфэгъэнхэмкіэ а системэр һэубытырэ шыгъэнэу;

- гъэсэнгъэ юльянкъоокэ гъэйорышшэкло һофшІэнхэрэм ялэпчігъянэу хахъэхэрэр аш фэгъэхъазырыгъэнхэр.

Мы ильэсым итыгъэгъээ мазэ АР-м гъэсэнгъэмрэ шІэнгъэмрэкІэ и Министерствэ мы һофымкіэ зэфхъысыжхэр ёшыщтих. Аш елъытыгъэрэ тапэкіе еджкіпІэхэм ыкіни кілэцыкыу ыгыпшэхэм япащэхэмрэ ягуадзэхэмрэ зэрагъэнэфэштымкіэ шапхъакІэу аштэштхэм муниципалитетэм ашылажъэхэрээр ашагъэгъозэштых.

«Сицыхэ тель, пащэхэм ягъэнэфэн пыль системэр зэредгээкІэжырэм ишуагъэкІэ, апэрэмкіэ, кадрхэм афэгъэхыгъа шыэрэлтийр дгъяцкІэшт, аш къыкІэлтийр, гъэсэнгъэ системэм хэхъоныгъе едгъэшыгъщ», — къыхигъэшыгъ АР-м гъэсэнгъэмрэ шІэнгъэмрэкІэ иминистрэ ишпэрлхэр зыгъэцкІэрэ Евгений Лебедевым.

ШЭКЛОННЫМРЭ ШАПХЪЭХЭМРЭ

Адыгэ Республикэм иросгвардейцэхэм мэзпэсхэр ягъусэхэу шэклонымкэ хэбзэгъэуцугъэр ыкчи 19шээхьанымкэ шапхъэхэр шаклохэм зэрагъэцаклэхэрэр аупльэклух.

Росгвардиер.

Шэкогъу уахтэр чьэ-
пьюгыу мазэм кызэрхя-
гъэм а юфхъабзэр кы-
кэлъыкуагъ.

Мыекъолэ районыр ары-
джырэ уахтэм улъякун-
хэр зыщыклохэрэр. Лицен-

зиехэм, шэклонымкэ фи-
тыныгъэ цыфхэм ятыгъе-
нэм афэгъэзэгъ подраз-
делениеу Росгвардии
иэр ары а юфыр зыгъэ-
цаклэрэр. Фитыныгъэ зе-
рялэр къэзыушыхъатыре

тхыльхэм пальзэу ялэри
аупльэклү. Щынэгъончэ-
нымкэ ыкчи шэклонымкэ
шапхъэхэр зыукохэрэ
шаклохэм уголовнэ ыкчи
административнэ пшъэд-
кыжъ.

УГОЛОВНЭ ЮФ КЫЗЭЛУХЫГЬ

Урысыем и Следственнэ комитет Адыгэ Республикэмкэ исследственнэ Гъэлорышланлэ и Тэхъутэмьыкье межрайон следственнэ отдел пшъэдэ-
кыжъу ыхырэмкэ гъунэпкэ гъэнэфагъэ зиэ об-
ществэм ипащэ ыльэнкъокэ уголовнэ юф кызэ-
лухыгъ.

Мэзитлум ехурэ лэжьапкээр юфы-
шэм зэрэrimытыгъэм фэшл агъэ-
мисэ.

Следствием зэргъэунэфыгъэмкэ,

компанием ипащэ проектнэ документа-
цием игъэхвазырынкэ юфышэм, предпринятием мыльку леклэльыгъ нахь
мышэм, 2022-рэ ильэсийн ичъепыогуу
къыщегъэжъагъэу 2023-рэ ильэсийн
игъэтхалэ нэс юфышэм илэжьапкэу
сомэ мини 177-рэ фэдэз хъурэр риты-
гъэп.

Уголовнэ юфыр зызэхай нэуж
лэжьапкээр зэклэ юфышэм раты-
жъыгъ.

Зэхэфынам зэфэхыссыжъагъэу фэхуу-
рэмкэ уголовнэ-процессуальнэ хэбзэ-
гъэуцугъэм кызэршигъэнэфэрэм тетэу
унашо ашыщт.

**Урысыем и Следственнэ комитет
исследственнэ Гъэлорышланлэу
Адыгэ Республикэм щыэм
ипресс-къулыкъу.**

КЬОЛЬХЪЭШХО ЯЗЫТИГЬЭМ ИЮФ ХЫЫКУМЫР ХЭПЛЭЭЩТ

Урысыем и Следственнэ комитет Адыгэ Республикэмкэ исследственнэ Гъэлорышланлэ иотделу юф хыльэхэм ахапльэрэм Адыгэ Республикэм инотариальнэ палатэ ипрезидент кыфаётыгъэ уголовнэ юфыр изэхэфын ыухыгъ.

Урысыем Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 291-рэ статья ия 4-рэ 1ахь иpunktэу «б»-м щыгъэнэфагъэ бзэджэшлагъэр зэрихъагъэклэ, къольхъэшхо аритыгъэклэ бзэльфыгъэр агъэмисэ.

Урысыем щынэгъончъэнимкэ и Федеральнэ къулыкъу Адыгэ Республикэмкэ и Гъэлорышланлэ иматериалхэр ялэубытылэу 2023-рэ ильэсийн ишышхъэу мазэ уголовнэ юфыр кызэуахыгъ.

Следствием зэргъэунэфыгъэмкэ, 1ахьыл бзэльфыгъэм уголовнэ пшъэдэкыжъ зырамыгъэхыкэ нотариальнэ палатэм ипрезидент Урысыем щынэгъончъэнимкэ и Федеральнэ къулыкъу Адыгэ Республикэмкэ и Гъэлорышланлэ иофышэ къуальхъэ зэрэритыштыр рилэйгъ.

Оперативнэ-лтыхун юфхъабзэхэм нафэ кызэршигъэмкэ, 1ахьыл бзэльфыгъэм уголовнэ пшъэдэкыжъ рамыгъэхынам па нотариальнэ палатэм ипрезидент иавтомобиль исэу щынэгъончъагъэмкэ къулыкъу иреспублике

Гъэлорышланлэ иофышэ сомэ мин 300 ритыгъ.

Бзэджэшлагъэ зезыхъагъэр бзэльфыгъэр аш лыгытэу щынэгъончъагъэмкэ къулыкъухэм яофышэхэм къаубытыгъ, къуальхъэри къаахыжыгъ.

Бзэджэшлагъэ зезыхъагъэр иунэ исынэу хыкумым фильмийтэгъ. Адыгэ Республикэм ипрокурор ар зэргъэмисэрэр зэрэйт уголовнэ юфыр хыкумым исклэгъэхъагъ.

ЮФХЪАБЗЭМ ИЗЭФЭХЫСЫЖХЭР

Урысые юфхъабзэу «Хадэгъур зыщащэрэр ошэмэ, макъэ къэгъэу!» зыфиоу ильэс къэс зэхашэрэм иятлонэрэ уцугъо икэуухэр зэфахыссыжъыгъэх.

ХАДЭГЪУР ЗЫЩАЩЭРЭР ОШЭМЭ, МАКЪЭ КЪЫТЭГЪЭУ

Аш пшъэрэльзэу ила-
гъэр наркотикхэр хэбзэн-
чъэу кызэршагъэлэхэм
хэрэм пэуцужыгъэным
общественностьр къыхэ-
гъэлэжъэгъэнэр, нарко-
тикам пыщэгъэ цыфхэм
ягъэхүжырынкэ 16п1эгъуу
афэхүгъэнэр, ахэр щы-
лэнэгъэм хэгъэзэжъы-
гъэр арь.

Юфхъабзэм хахьэу
чэпьюгъум и 16-м къы-
щегъэжъагъэу и 27-м нэс
Адыгэим иполиции икъу-

лыкъушэхэм цыфхэм
зафагъэзагъ наркотикхэр
хэбзэнчъэу кызэршагъэ-
лэхэм ар зыхээлэхъэхэрэм
зэрэгэхээрэм ыкчи ар зы-
хээлэхъэхэрэм афэгъэ-
хыгъэ къэбархэм ашы-
гуазэхэм, хэгъэгүү клоц
къулыкъухэм макъэ ара-
гъэлүнэ.

Наркоконтролым икъу-
лыкъуо АР-м щыэм юф-
хъабзэр зыщыкогъе уах-
тэм къыклоц республикэм

щыпсэурэ нэбгыри 8-мэ зыкыыфагъэзагъ. Наркотикхэр хэбзэнчъэу агъэзеклиагъэу зы бзэджэшлагъэ ыкчи административнэ хэбзэукъоныгъэ 33-рэ агъэунэфагъ. Бгэфедэ мыхуулт наркотик зыхэль вещество килограмм 1,3-рэ къаахыгъ.

Юфхъабзэм къыдыхэлъытагъэу къулыкъу иофышэн нахь зыфгъэзэгъагъэр пэшпорыгъеш юфхъабзэхэм язэхэшэн, джащ фэдэу ныбжыкъи хэм лекции къафеджэгъэнэр. Мышкэл пшъэрэль шъхьаэу ялагъэр наркоманием тхъамыклагъу кынзидихыхэрэр ныбжыкъи хэм нахь алтыгъээсигъээнир арь.

Хэбзэухъумэктэо къулыкъу иофышэн нахьыкъи хэм зыщызэххэхэрэ чыпэлэ 36-рэ аупльэклүгъ, зэдэгүүшлэгъухэр адашыгъ.

**АР-М ХЭГҮЭГҮЮР КЛОЦ
ЮФХЭМКЭ
И МИНИСТЕРСТВЭ
ИПРЕСС-КЪУЛЫКЪУ.**

